

Helse som frelse

**Pernille Nylehn
Kritisk masse**

31. Oktober 2010

Innledning

Jeg har tenkt å skite litt i eget reir i dag.

Den ene grunnen er at hvis man skal kritisere andre må man først se kritisk på seg selv, ellers er man uredelig.

Den andre er at det faktisk **er** noe i en del av den kritikken som alternativbevegelsen kommer med mot skolemedisinen, dermed er vi med på å gi næring til alternative terapeuter. (NB dette betyr ikke at jeg *ikke* er kritisk til alternativ medisin)

Men det viktigste poenget mitt er å vise noe av *grunnlaget* for at både skolemedisin og alternativ medisin blomstrer.

Norges største trossamfunn

Nei, ikke statskirka,
men ....

Helsevesenet!

Både det etablerte
og det "alternative"

Statskirka har 82% av befolkningen som medlemmer, og andelen synker.

Helsevesenet har oss alle.

**Gudstjenestene har 6,7 millioner besøk
årlig (1,4 besøk pr. hode).**

(Besøkstallene i kirka for hundre år siden lar seg ikke oppdrive,
men sannsynligvis lå kirka godt foran, med obligatorisk
gudstjeneste hver søndag)

Bare fastlegene har 21 millioner
henvendelser

... spesialisthelsetjenesten 12 millioner

(Og likevel er vi blant verdens friskeste folk? i hvert fall hvis man
måler etter levealderen.)

Kalde fakta

I 1920 var det 1,300 leger, og 800 prester

Nå er det 19,000 leger og 1,300 prester.

Kirka har 8000 ansatte, helsevesenet har
300,000

Tilfeldig? Neppe!

Billige poenger?

Tja ...

Forholdstallet prester/leger er ikke uvesentlig
Vi har like mange leger pr innbygger som f eks
Italia

Men de har dobbelt så mange prester som
oss, og *prestemangel*

(de importerer faktisk prester fra u-land).

I u-land er forholdet prester : leger 1:1

Selvfølgelig. De har jo for få leger i u-land. Men kanskje vi har for få prester?

I Norge kommer folk til lege og psykolog med spørsmål de før ville gått til presten for: samlivsproblemer, eksistensielle problemer, sorg og grubling over Livet. Det er ikke nødvendigvis galt – det kan være nyttig med en voksen samtalepartner – men er det egentlig *helseproblemer*?

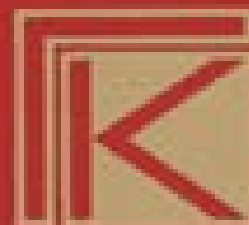
Dere aner kanskje hvor jeg vil hen ...

~~THE
HOLY
BIBLE~~

2005

FELLESKATALOGEN

www.felleskatalogen.no

Religion ut, helse inn!

Jeg sier ikke nødvendigvis at helse har erstattet religion – det er mye nyreligiøsitet òg – men det fokuset på helse vi har nå savner antagelig sidestykke i historien. Og mye av alternativ- og New Agebevegelsen handler også om helse.

Frelse = helse

Dermed blir de institusjonene som forvalter helsa ekstremt viktige, og gjenstand for like mye – eller mer – diskusjon enn kirka ble i sine velmaktsdager. Dette gjelder både det etablerte og det alternative helsevesenet.

Det finnes mange paralleller mellom helse og religion ...

Æsculap - legeguden

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Yppersteprester

Frimenighet?

Kjetter

Alle nettavisene har egne sider om

Helse

Sex og samliv

Mat, trening, slanking

Forbrukersaker

Dating

Men ikke

Åndelige spørsmål

Tro og tvil

Overskrifter fra Dagbladet

Pass deg for skjult hjerteinfarkt!

Her er de skjulte øyensykdommene!

Du kan kutte kreftrisikoen med 23 prosent ved å følge fem viktige livstilsråd.

Her er frukten som fjerner magefettet

Dette har *ikke* stått i Dagbladet

Tre av ti synder uten å vite om det!

Her er lista over dødssyndene!

Bestill time hos presten i dag!

(Komisk? For hundre år siden var dette helt relevant)

Moderne syndere

Moderne helgener

Disse kommer til helsehimmelen

Alt dette er samfunnstrekk, og vi kan smile av det, gråte av det, diskutere om det er noe å gjøre.

Men poenget mitt er at helsevesenet er *med* på denne galeien. Vi kan ikke bare skylde på media.

Noen hjertespesialister mener at alle med blodtrykk over 140/80 bør bruke medisin, og gjerne blodfortynnende.
For sikkerhets skyld.

Da må **halvparten av alle over 40** bruke medisiner.

En del mener alle menn bør testes for PSA
og at alle kvinner bør ta ultralyd hvert år
(det er visst en farlig sykdom å være kvinne)

Vi tar stadig mer CT, MR, blodprøver, for sikkerhets skyld.
Og vi **tror** på det. Legene tror at de hjelper folk, pasientene
tror de blir hjulpet.

"Det var en god lege. Han tok masse prøver"

Alt dette er med på å skape helseangst.

Vi overfokuserer på *mulige* sykdommer og *mulig* risiko for
sykdom.

Vi er – dessverre i godt samarbeid med legemiddelindustrien –
med på å patologisere vanlige plager.

For ikke å si: patologisere *livet*.

Dette frykter jeg mest

Snikpatologisering

Helsemoralisme

Helsefobi

Hjelpeløshet

... og dermed økende marked for **alle**
helsetilbydere

Vi skaper hjelpeløshet fordi folk ikke lenger stoler på sitt sunne folkevett.

Sunt folkevett sier at hvis man føler seg frisk **er** man sannsynligvis frisk.

Da trenger man ikke gå til lege for å få sjekke om man *kanskje muligens* likevel er syk.

Diagnose??

Før fantes

Weltschmerz

- tristhet over verdens
elendighet

Diagnose??

Nå har vi

F33.2: Tilbakevendende depressiv lidelse, aktuell episode alvorlig, uten psykotiske symptomer.

For all del, psykiske lidelser finnes, og de skal få den behandlingen de trenger.

Men noen ganger har man gode grunner til å være fortvilet.

Hvis man f eks har lest Dagbladet, eller har hørt en reportasje fra Afghanistan.

Og den fortvilelsen skal ikke diagnostiseres og bli et **helseproblem.**

Og her kommer rosinen i

Helsa

Helse- og omsorgsdepartementet har tatt over evangeliet.

Den rådende katekismen er at alt skal løses ved helsetiltak: Fedme, depresjon, overgrep og feilernæring.

Vi lager nasjonale strategier og handlingsplaner. Ta denne sprøyten. Ta denne pillen. Ta denne kalk. Kom til *kompetansesenteret*.

Men helsevesenet strekker ikke til!

Vi får mer og mer av det, flere og flere diagnoser, mer og mer teknologi, men det folk sliter med i det daglige, og blir mer og mer engstelige for pga. Dagbladet og uvettige helsevesener, det greier vi ikke.

Den etablerte medisins problem

Et godt eksempel på forvirrende budskap var
håndteringen av "svineinfluensaen"

Norske og internasjonale helsemyndigheter gikk av
hengslene fra første dag

Fly nødlandet fordi en passasjer hadde hostet og følt seg
litt dårlig

Mediene trengte ikke smøre ekstra på, det holdt å sitere
helse helsemyndigheter
"13,000 kan DØ".

(noe som var det reneste vas – det tallet var ekstrapolert
fra spanskesyken i 1918)

(svineinfluentaen)

...

Stadig nye meldinger om hvem som skulle vaksineres når, hvem som var i risikogruppen, hvem som skulle ha Tamiflu ...

Når det så kom for en dag at det hadde vært uheldig samrøre mellom WHO og legemiddelindustrien, lå grunnen åpen for alternativene.

Ingenting har skadet helsemyndighetenes og skolemedisinens ry som dette. Og ingenting har skadet folks tillit til vaksiner som dette.

Den etablerte medisins problem

Folk opplever travle fastleger, enda travlere sykehusleger, dårlig informasjon, bivirkninger de ikke fikk beskjed om, og mange opplever at de ikke blir friske.

Vi bruker for lite tid på å forklare at vanlige plager er vanlige, og at ikke alt kan behandles. Og at all verdens undersøkelser ikke vil vise hva som er galt, og ikke vil kurere dem.

Hvem kan oppnå frelse under slike forhold?

Og da er arenaen åpen for alternativistene,
som tilbyr:

Panacea

Panacea var den greske gudinnen for helbredelse,

Begrepet "panacea" har etterhvert fått betydningen

"Et middel som kan kurere alle sykdommer og forlenge livet på ubestemt tid"

Én forklaring, én test, én behandling

Tenk om livet var så enkelt!

**Her kommer
Alternativmedisineren!**

Alternativmedisinerne tilbyr enkle løsninger

Enkel diagnostikk – vi bruker bare dette apparatet, eller denne blodprøven, eller vi ser deg inn i øynene

Og tilfeldigvis har den samme terapeuten behandlingen for
akkurat deg.

Og den er helt naturlig, den styrker bare kroppen.
Ingen fæl og giftig medisin fra BigPharma

Ingen henvisning til spesialist, ingen ventetid. Ingen
relativisme.

Alt ordner seg.

Er det rart folk blir lokket av dette?

Klisjé: Alternativmedisineren

Empatisk

Tar seg god tid

Naturlig

Helhetlig

Spiller på lag med kroppen

Ny vitenskap

(evt. gammel vitenskap)

Klisjé: legen

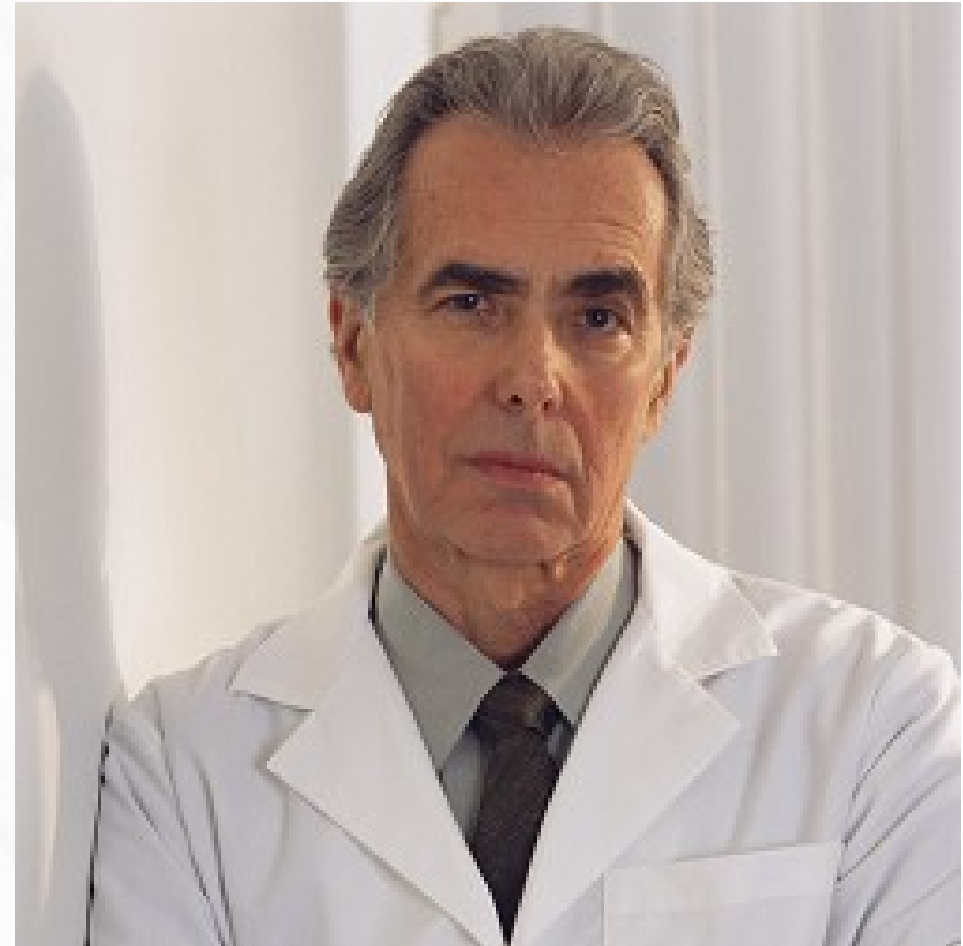
Arrogant

Alltid dårlig tid

Skriver bare ut resepter
med **gift**

Er i lomma på
legemiddelindustrien

Er ikke åpen for annet enn
sin snevre vitenskap

Men klisjéene er klisjéer

Alternativmedisinerne smykker seg med teknologi, fine ord,
piller og pulver

Og har ofte sterkt samrøre med helsekostindustrien

Det hjelper ikke med "helhetlig" tankegang hvis man ikke har
kompetanse og kunnskap

Men de slipper kritikk

Man snakker om **legetabber**
ikke om **alternativtabber**

Klisjéene **er** klisjéer

De fleste leger er ikke arrogante gamle menn

Men yngre kvinner, som ofte er både ydmyke og åpne

Den medisinske tilnærmingen **er** helhetlig
Skjønt tidspress og effektivitetskrav ofte ødelegger

Men klisjéen lever i beste velgående

I den grad at vi nærmest må **bevise** at vi er skikkelige
mennesker

"Oj, det var en god lege. Hun **hørte** på meg"

Hva gjør vi?

Mer ydmyk holdning til alternativene?
Mer samarbeid?

Endrer vårt eget fag?

Deltar mer i politikk og debatt?

Mitt svar: **de to siste**

Vi må ta tilbake faget vårt
Bygge på det som **er** godt, men som tildels drukner i teknologi
og medikamenter og politiske vedtak

Leger må tørre å si tydelig i fra
... og tåle motvind, og mulig kritikk fra kolleger

Vi må også sette oss inn i hva alternativ medisin egentlig er
Og ikke gå til krig, men si tydelig fra om det som er dårlig eller
farlig

Takk for oppmerksomheten!